Rendkivüli kiadás!

Kőszeg, 1922. május hó 4.-én. 42. évfolyam

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Magyar Nemzeti Muzeum
Budapest
Kötelespéldány.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben egész évre 120 K, félévre 60 K, negyedévre 30 K.
Vidékre póstai szétküldéssel egész évre 140 K.
Egyes szám ára 3 korona.

Megjelenik minden vasárnap.
Felelős szerkesztők és kiadók: ifj. Rónai F. és Pandur B.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kőszeg, Várkör 39. sz.
Telefon-szám 23.

Nyilttér sora 10 korona.
Hirdetések négyzetcentiméterenként 1·50 K számitatnak.

Olvasóinkhoz!

Hogy olvasóinkat a küszöbön álló választásról állandóan tájékoztassuk, ezentul a „Kőszeg és Vidéke" csütörtök reggel is megjelenik mint rendkivüli kiadás. Előfizetés marad a régi. A kiadóhivatal.

Az ellenzék programmja

körül baj van. Teljesen hiányzik belőle a gazdasági ujra épités iránya és módja.

De nincs meg benne a kormányzópártnál annyiszor kifogásolt egység sem.

Vasárnapi számunkban már rámutattunk a keresztény ellenzék programmjának tarthatatlanságát, irreális voltát. Azt hittük, hogy nemzetünk nagy fia Apponyi és a vele egy sorban harcoló Andrássy aggályainkat el fogják oszlatni. Sajnos csalódtunk. Egyetlen egy szavuk sem volt az gazdasági kérdés megoldásáról. Nem tájékoztattak arról, hogyan segitenének az ipar szomoru helyzetén, miképen oldanák meg kereskedelmünk válságán.

Tisztelet, becsület Apponyi nagyságának, Andrássy politikai multjának. De csak nem akarják elhitetni Kőszeg józan választóival, hogyha a trón örökösét, hazahozzák, hogy akkor ezek a kérdések mind egyszerre megoldódnak?

Az élet ezer bajaival kemény tusában álló földmivest, iparost, kereskedőt, tisztviselőt csak nem akarták meggyőzni, hogy ez az első a legfontosabb országmentő kérdés, mely nem engedheti át az elsőbbséget más problénak?

Az ellenzék gerinckérdése kétségtelenül és kizárólag a király kérdése.

De még ebben a fő pontban sem egységesek.

Apponyinak jászberényi választóihoz intézett nyilt levelében, de Kőszegen vasárnap mondott beszédében a várakozás álláspontján van, (ezen van az egységes kormányzópárt is.) „Ő nem akarja a törvényes király uralmát erőszakos eszközökkel és a nemzet külbiztosságának veszélyeztetésével helyreállitani." Számol a külső ellenségekkel. Bölcsen!

Kőszegi beszédjében azt sem hallgatja el, hogy a magyar nem akármilyen királyság hive.

Andrássy vele szemben nem igen van tekintettel az adott helyzeten. Ő mielőbb akarja hazahozni a trón várományosát Ottot. De ha azt nem mondta volna is, az októberi puccsal nyiltan mutatta mentalitását, minden feltétel nélkül való legitimista, az erőszak árán is az.

Hozzájárul, hogy az ellenzék képviselőjelöltje 2 évvel azelőtt irásban adja, hogy ő választ királyt, vasárnap pedig azt mondta:

„Az én jövőm itt ül: Apponyi és Andrássy grófok személyében. Amerre ők mennek, arra megyek én is."

Azt hiszem nehéz lesz 3 felé menni.

Nagy multu, kivételes életü emberek, szellem óriások, mint Apponyi koros, sokat tapasztalt politikusok mint Andrássy életük alkonyán megengedhetik maguknak, sőt kötelességük, hogy az elvi álláspontok magasságából ideálokat állitva irányitsák népüket.

A nemzetnek szükségük van ideálokra.

De a gyakorlati kérdések megoldására kötelességünk másokat kiválasztani. Olyanokat, akik arra valók, de semmi esetre olyanokat, akik nagyjaink fényképe körébe sompolyogva minden nélkül egy pár sugarat magukra lopnak.

És ha még kételkedtünk volna utunk helyességében, amikor az országgyülésbe Rakovszky Iván dr.-t óhajtjuk küldeni, a vasárnapi gyülés e szándékunkban végleg megerősitett.

Ezt hálás szivvel köszönjük nagyjainknak, Apponyinak, Andrássynak. Ősz Ernő.

A sokarcu ember.

Egy füzet fekszik előttünk, cime: „A sokarcu ember, irta Látó László". Kiadja a Patria irod. vállalat Budapesten. Ára 20 K. Mikor a kezünkbe vettük azt hittük, hogy valami Wells zsánerü regény.

Nem az, de azért nem kevésbé érdekfeszitő. Egy pályafutás, egy ember élete áll előttünk apró mozaikból összerakva.

Egy tipust, a szellemi felkészültség nélkül, csak kifejlett könyökkel és rágószerkezettel induló politikai törtetők tipusát látjuk mesteri módon megrajzolva.

Olvasóinkat e füzet mindenképen érdekelni fogja, mert hiszen *„a szeretettel körülrajongott, az éljenzés és taps özönével ünnepelt" képviselőnk és óriási lelkesedéssel és ujabb programmal, ujból jelölt Lingauer Albin régebbi és ujabb változásairól szól.*

A füzet tartalmát nem közöljük.

De mint a kőszegi kerület választópolgárai a füzet irójánál több joggal kérdezzük Lingauer urtól, melyik meggyőződése az igazi. Válasszon, melyik kijelentés az echt:

1. Egyház és haza merőben ellentétes gyökerekből eredő fogalmak. (1910.)
2. Kell Nemzeti Tanács. Szerencse, hogy jött! (1918. nov. 2.)
3. Szeretem a zsidót. (1918. nov. 20.)
4. A háborut az uralkodó osztály kapzsisága okozta. (1918. nov. 27.)
5. Jöttek uj tehetségek, igaziak, komolyak, tehetségesek: Kunfi, Beck, Garami, Garbai. (1918. nov. 27.)
6. Magyarországnak faképnél kell hagyni Nyugateurópát és Szerbiával perszonáluniós szövetséget kell kötni. (1919. jan. 17.)
7. Ha az alkotmány jó és a király személye

Tollheggyel.

Ujságiró szemmel járom az utcákat. Valami régen nem érzett választási hangulat üli meg lelkemet. Van vagy 20 éve, talán több is, hogy igazi régi jó magyar választást láttam.

A kőszegi annak készül.

A biztos kerületéből kizavart medve körömszakadtáig védelmezézi vadászterületét. A politikai huncutság minden fogása próbára készül. És meforditott harcmodorral a nagy ágyuk állanak az első sorba. *)

Zászló alig látható. Az aszfalton annál sürübb az „Éljen dr. Rakovszky Iván" felirás, ahol krétával áthuzva, néhol bemocskolva... a szerint, hogy a felirást eltüntető krétával, vagy — csak rossz izléssel rendelkezett.

A szónoki pódiummal szemben a ház fala nagy betükkel éljenzi Rakovszky Ivánt. Egyszerre csak megjelenik egy csoport fiatal ember — még 18 éven aluliak, alighanem diákok — és felébe ragasztják: „Éljen Apponyi!" Hát ezt ugyan az ellenzék által hangosan követelt egyenlő elbánás alapján éppen feljebb vagy lejebb is ragaszthatták volna. De az ilyen fiatal ur még nem tud distinquálni. Elég ha a tanár ur tud. Különben is Apponyi neve fedte Rakovszkyét és annak [illegible] nére, hogy Apponyi [illegible] egy párt nem mint a város vendége, ha[illegible] fegyvertársául kortesbeszédre jött el közibe[illegible], az ország nagy fia iránt táptált mély tisztelet belenyugszik az ellenzékpártnál is, e megoldásban is, helyesli, igaz szivvel kivánja: Éljen Apponyi!

Közbe szállingóznak a vidékről is, de gyéren, Bozsokról gazdasági cselédeket hoz néhány kocsi.

Két 7-ikes osztogatja közöttük a Lingauer cédulákat. Az egyikbe beleszorult valami kortestehetség, mert hévvel magyarázgatja: „jó lesz, ha az ablakba teszik." A másik az félénkebb. Csak szorongatja a kezében a cédulákat.

Okosan! Voltunk mi is diákok. Végigcsináltuk mi is, csakhogy akkor toll és buzakalász járta és nem cédula. Akkor is csak a tanár ur nyomta azt markunkba. A latin tanár, rendesen kormánypárti tollakat, a magyar tanár ellenzéki buzakalászt adott osztogatásra.

Velünk még az is megesett, hogy ilyenkor kikerülve a falura egy kis italozás tilosába tévedtünk. Elnézték.

Nem is volt az osztályozásnál emiatt soha sem baj.

Amott jönnek leány-növendékek, azt hiszem a zárdából valók. Mintha sorfalat állanának.

Helyesen! Ma már van szavazati joguk a nőknek, hozzá kell szoktatni már kis korukban a politikához.

Huncut tudomány ez! Sokáig tanulhatja az ember. És mikor azt hiszi, hogy már tudja, akkor sül ki hogy semmit sem tud.

[illegible] sütés ehhez a boszorkánymesterséghez képest kismiska.

A fo[illegible]

Azért helyesen van. Csak mielőbb az iskolába. Különösen, ha a politika ilyen kétnagymestere mint Apponyi és Andrássy tart előadást. No meg azután éljenezni is lehet. —

Magyarruhás lányok csoportja féltve szoknyájuk fodrait a ház eresze alá menekül a hirtelen támadt eső elől. Mintha máskor többen lennének.

De ma az időnek is van esze, csakhamar kiderül.

Egy szép kőszegi asszony kerül mellém. Még a régi jó világból ismerős. Kire szavaz asszonyom? Természetesen Lingauerre. Azután miért! Tudja én a politikához nem értek, de mi asszonyok csak nem szavarhatunk másra!?

Deresedő szivemmel csunya irigység fog el. Hej Albin csak érted még módját.

De mint politikus sajnállak — nagyon sajnállak.

Mozgolódás támad, a Struc felől gyermekcsoportok szaladgálnak. Csakhamar feltünik a Freyberger rendőrkapitány fess alakja, aki kocsijával a menet élén halad.

Azután mások.

Egy nyitott kocsiban Apponyi gróf, jellegzetes fejére virágeső hull. A nemzet nagy fiát

*) Azt mondják, hogy az orosz bolsevikik *utolsó elkeseredésükben* a lengyelek elleni harcban az ágyukat állitották az első vonalba, de a lengyelek előnyomulását ez sem birta feltartóztatni.

is jó, teljesen mindegy, hogy a királyt Habsburgnak hivják-e, vagy Hohenzollernek, avagy Karagyorgyevicsnak. (1919. okt. 12.)

8. Az államfői teendők ellátására kormányzót kell állitani Horthy Miklós személyében. (1919 nov. 8.)

9. Hibája volt Friedrichnek, hogy a Habsburg-ház egyik tagját tette kormányzóvá. Ez visszatetszést keltett a környező államokban. (1919. nov. 8.)

10. A zsidónak két arca van, az egyik Szamuelly arca, aki a magyart gyilkolja s a másik Vázsonyié, mely hizelgéssel és mosolygással viszi a magyart Szamuelly bitója alá. (1919. szept.)

11. Nézetem szerint a nemzetre visszaszállott a szabad királyválasztás joga. Eszerint a parlament sem a királyi család, sem a király személyének megválasztásában ezidőszerint kötve nincsen. Azt válassza tehát, aki a legtöbb előnyt hozza az országnak. Itt a család és személy másodrendü kérdés. (1919. dec. 4.)

12. A mi népünk ragaszkodik a királyság eszméjéhez, de nem ragaszkodik a Habsburg-családhoz. (1919. dec. 25.)

13. A világtörténelem előtt rettenetes felelősséget vesz nyakába, aki érzelmi okok, vagy egyéni ambiciók kedvéért tovább folytatja azt az őrületes hazárdjátékot a Habsburgok érdekében. (1919. dec. 25.)

14. Elüzik királyunkat, szennyes kezükkel lomtárba lökik a magyar erősséget, Szent István koronáját. (1921. ápr. 3.)

15. A nemzetgyülés pénteki ülésén (1921. ápr. 1.) Balla Aladár, a hires szerbbarát viszi a szót. (1921. április 3.)

16. Mintha a királyt a magyar nép barátságtalanul expediálta ki az országból. (1921. április 8.)

17. Aki a szent koronával meg van koronázva, ha ökör is az, hajts térdet a szentséges királynak! (Országh nádor nyilatkozata. Lingauer idézi 1920. ápr. 20.)

18. A koronázás nem gyerekjáték, nem lehet visszaszivni, mint Buzelkában a levest. (1920. május 14.)

Lingauer Albin ur a „Vasvármegye" f. évi április 30-iki számában saját maga figyelmeztetett a Pestről ellene induló sajtóhadjáratra és arra, hogy politikai ellenfelei *„meg hamisitásoktól"* sem riadnak vissza, csakhogy a választók előtt befeketitsék.

Nem kutatjuk, hogy a füzet irójának mik a céljai, de azt a tényt leszögezzük, hogy a füzetből általunk is idézett mondatok a Lingauer felelős szerkesztésében megjelenő „Vasvármegyében" szóról-szóra megjelentek.

Kitünő minőségu **világos** és **barna**

KŐBÁNYAI SÖR

kapható vasárnaponként **MAYER JÁNOS** vendéglőjében.

pártkülönbség nélkül a tisztelet és szeretet jelével halmozzák el.

Elhelyezkedtek a pódiumon: 3 gróf, 3 pap. A várost Szmolján városi pénztárnok, az iparosokat Dömötör szijgyártó, az intelzektueleket dr. Marton ügyvéd képviseli . . . a pódiumon.

Kezdődik.

Tihanyi Márkus áll ki elsőnek és bevallja a politikai tudatlanságát (ezt természetesen csak saját magára értette, mert a kőszegiektől aligha kapott felhatalmazást) kéri a megjelenteket, hogy világositsák fel.

Lingauer szónokol.

Okosan csak keveset beszél. Hangoztatja keresztény irányzatát, egy kicsikét sürün. Most ez a vesszőparipája. És csodálatosan vannak, akik hisznek neki. De mikor annyiszor mondja...

Apponyi a mi nagy Apponyink ma nincs hangulatban . . . Nem markol a szivekbe, nem éleszt elhatározást, nem remegteti meg a lelkeket. Talán nem is akarja. Hiszen csak érzelmi szálak füzik Lingauer pártállásához.

A nagyok esendes, bölcs humorával megmondja, hogy 42 évvel azelőtt éppen ebben a kerületben bukott meg.

Széljegyzetek.

Ahogyan az egeket ostromló havas nem teljes a piszok nélkül, melyet a rajta elősködő állat maga után hagy; amint a palota minden pompája és fenye mellett nem lehet el trágyadombja nélkul: ugy kerül össze e rovatban az igazi nagyok, a tensegesen tiszták szava az egész jelentektelenek apró piszkolódásaival tarka összevisszaságban.

*

Gróf Andrássy vasárnapi beszédjeben aposztrofálta Rakovszky Ivánt. Őszinten megmondta, hogy a regi parlamentben megtanulta becsülni. (Lingauerről nem mondta ezt.) Kifejezte sajnálatát, hogy Rakovszky nincs az ő táborában . .

Ha még Apponyi mondta volna . . . Különböző nagyságu, de tiszta célu harangok tudnak összhangban csengeni, de egy repedt hangszer egy eppel . . . ?

*

Lingauerék bankettjén a nemzet köztiszteletben álló nagyja, Apponyi állitólag ezeket mondta: „a keresztény demokráciáért, a jogrendért és jogegyenlőségért, a királyért és a becsületért folyó közdelemben az igazak táborának szüksége van Lingauer erős parlamenti képességeire és kitünő tollára" —

Ugyan ki tehette, hogy Apponyit igy informálta . . . ? Csak nem Látó László ?!

*

Ránk fogják, hogy elvadult a választási harc. Nézzük csak!

Jelöltünkre, akinek ősei már IV. Béla idejében is keresztények és magyarok voltak, ráfogják, hogy kikeresztelkedett zsidó.

Ezt csak nem saját pártja teszi ?

*

A jóhiszemü választókat azzal biztatják, hogyha Rakovszkyra szavaznak, akkor a pénzt ujból lebélyegzik és a felet elveszik. — Magasra taksálják józan eszü polgártársaikat, hogy ilyen mesekkel ámitják. A programmjuknak és jelöltjüknek pedig udyancsak nagy vonzó erejük lehet, hogy ilyen és hasonló vizözönelőtti trükkökhöz folyamodnak, különösen az asszonytaborban. Ujabbakat kérünk!

Nem utolsó a milliókról szóló mese sem, melyet meg Andrássy is alátámasztott. — Hiszen ha a csehek odafenn nem foglalták volna le birtokait jó Rakovszky Ivánnak . . . De igy . . . Meg a széljegyzeteket is ingyen irja a mindig pénznélküli ujságiró.

*

Vajjon a vasárnapi nagygyülés, melynek fele Rakovszky pártiból került ki Apponyi mindent háttérbe szoritó tiszteletből, az elvadult harcmodort igazolják? Hacsak Marton beszédje nem . . . ?!

*

Egyidőben keresztény ellenzékek nagyban adták a bankot, hogy igy meg ugy, 10 szavazatja sem lesz Rakovszkynak.

Mikor azután megalakult az egységes pártvezetőség és a választmány listája napvilágot látott, állitólag garmadával jelentkeztek a „Vasvármegye" szerkesztőségében akik tiltakoztak az ellen, hogy őket beválasztottak. — Es csakugyan nagynehezen kiizzadtak 3 azaz három nyilatkozatot, egy tevest, két nevcserét . . . .

*

A vasárnapi ünnepségekre nagy tömegben behozott szombathelyiek visszautaznak. A vonatban tárgyalják az eseményeket. Te Pista kicsoda is Lingauer ellenjelöltje? Valami Rakovszky Iván. Senki sem ismeri itt.

Erre egy tapasztaltabb idősebb úr megszólal: Hej fiuk, nem az a baj, hogy Rakovszkyt senki sem ismeri, inkább az, hogy az Albint már nagyon is jól ismerik.

Helyi hirek.

Kinevezés. Az országos testnevelési tanács kőszegi bizottságának elnökévé, a főispán Jambrits Lajos polgármestert nevezte ki.

Kereskedelmi ügynöki iroda. Guary Miklós kőszegi lakós kereskedelmi ügynöki és ingatlan adás-vételi iroda nyitására kapott a városi tanácstól engedélyt.

Te jó Isten! Ha Lingauer ezt olyan szépen nyugodtan, olyan kedves közvetlenséggel tudná bemondani. Biz' Isten rá szavaznék.

Ezután Andrássy a nagy politikai boszorkánymester beszél. Vadonatuj szép zöld kalapját jobbra balra gyüri. Bizonyára szépen beszel. Sajnos halk szavát csak közvetlen kozelállók értik.

Igy Lingauernek nincs sok haszna belőle.

Végül Marton Jenő városunk nagy zene barátja is előad egy rapszódiát. S Lingauer hiába huzogatta hátul a kabátjánál, sőt az okosabb eső is megeredve hiába akarták megállitani — csak végigszavalta szerzeményét a kis Bethlenről, a polgármesterről.

Én bizony nem hallgattam végig. A kis emberi önzés mindent magával ragad. Ugy éreztem mintha Apponyi mindenkin felül álló nagy, szinte legendás személyét a mindennapi politika mocsarába vonták volna. Vegyes érzelmekkel, de teljesen átázva visszavonulok Mayer kis termébe, hogy egy pohár bor mellett — hiszen ez ős magyar szokás — rendezem fejemben a keresztény ellenzék által ünnepélyesen okozott zürzavart. *Omega.*

Dr. Rakovszky Iván az egységes párt kőszegi jelöltje vasárnap ujból megérkezett Kőszegre, hogy a kerület választóközönségével megismertesse programmját. — A kerület viszonyaival ismerős emberek szerint megválasztása bizonyos. Ez csak természetes, mert értékes személyiségét, kedves, közvetlen modora mindenki — még politikai ellenfelei is — az első megismerés után megkedveli.

Gróf Apponyi Albert Kőszeg szab. kir. város diszpolgara, ki Szombathely városának és Magyarország valamennyi városának is diszpolgára, mult vasárnap városunkba érkezett mint politikus Lingauer Albin képviselőjelölt támogatására. Erről, mint mindenki, a hivatalos város is a Vasvármegyéből, illetve a plakátokról értesült. A hivatalos város ugyan elvárhatta volna, hogy a párt részéről megfelelő módon nyerjen értesülést Apponyi gróf Kőszegre jöveteléről, sőt egyenesen fel kellett volna kérni a pártnak a polgármestert, hogy a diszpolgárt üdvözolje és dacára annak, hogy mindez meg nem történt, a városi tanács mégis mult pénteken tartott ülésében foglalkozva az üggyel, egyhangulag ugy határozott, hogy igenis gróf Apponyi Albertet, a város diszpolgárát Kőszegen való tartózkodása alkalmából testületileg fogja üdvözolni. Ezt pedig ugy óhajtotta megcselekedni, hogy a programmbeszédek után, gróf Apponyit felkeresi a szállásán, tehát a bencés székházban, hol is az üdvözlést ezskozolni fogja. De mi történt? Mult szombati száma a Vasvármegyének azt hozza, hogy gróf Apponyi Albert diszpolgárt Dömötör Gyula fogja üdvözolni a város nevében a vasuti hidnál. Dacára ennek és hogy vasárnap délig sem értesitették, sem fel nem kérték a polgármestert az üdvözlésre, mégis a tanács határozatához hiven a programmbeszéd után akart megtörténni az üdvozlés. Hogy azonban ez meg nem történt annak most már egyenesen azaz oka és magyarázata, hogy dr. Marton Jenő ügyvéd a népgyüles előtt elnem fogadható módon tette birálat tárgyává azt, hogy a város illetve a polgármester nem üdvözölte Apponyit a diszpolgárt. Ezek után érthető most már, hogy a polgármester teljesen távol tartotta magát és nem akart olyan szinben feltünni, mintha dr. Marton Jenő kirohanása folytán ment volna el üdvözölni gróf Apponyi Albertet. Mert egy város polgármesterét megkérni és felkérni valamire illő és tapintatos dolog, de egy pártnak pressionálni, vagy akár utasitani meg sem lehet, pláne ha az a polgármester kemény dereku legény. Ez a története, a sokat hánytorgatott diszpolgári üdvözlő esetnek. Itt emlitjük meg, hogy Szombathelyen a Cziráky párt vezetősége hivatalosan értesitette a város polgármesterét gróf Apponyi diszpolgár jöveteléről és személyesen kerték fel, hogy vegyen részt a fogadtatásban, illetve üdvözölje Apponyit. A szombathelyi polgármester kijelentette, hogy igenis üdvozölni fogja gróf Apponyi Albertet a diszpolgárt, de a fogadtatásban részt nem vehet. Szombathely város tanácsa azután a polgármesterrel élén a beszédek megtörténte után a püspökvárban levő szállásán üdvozolte is a város diszpolgárát. Teljesen igy történt volna tehát Kőszegen is, de hogy nem igy történt, azt keresztülhuzták a fennti események.

Gyógynövénygyüjtési akció Kőszegen. Ezen hasznos ugy gazdasági, mint pénzügyi szempontból is igen fontos akció Kőszeg városában is megszerveztetett és vezetésével Guary Miklós bizatott meg.

Uj banküzlet Kőszegen. Frankl Miksanák a városi tanács engedélyt adott banküzlet nyitására.

Uj iparosok. A városi tanács Maitz Jánosnak a kosárfonó- és szitás iparra, Kurzweil Ferencnek órás és ékszerész iparra, ifj. Klafszky Károlynak diszmüáru, cukorka és déligyümölcs árudára adott engedélyt.

Programmbeszéd a falvakban. Rakovszky Iván dr. az egységes párt jelöltje kedden Kőszegpaty, Nemescsó és Pusztacsó községekben tartotta meg programmbeszédét. A községek lakossága mindenütt nagy lelkesedéssel fogadta a népszerü jelöltet és mély tudásu, frázisoktól mentes programmbeszéde után az eddig ingadozó választók is csatlakoztak az egységes párt zászlója alá. Tegnap Tömörd, Kis- és Nagyasszonyla községekben tartotta meg programmbeszédét.

Nyomatott Rónai és Pandur könyvnyomdájában Kőszegen.